

KİMSE DEN BİR ŞEY İSTEMEMEK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi lütfuna erdirsin, rahmetine daldırsın, iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Bir arkadaşın misafiriyiz, onun hanesindeyiz. Onun besmeleyle, sağ eliyle açtığı sayfadan karşımıza gelen birinci hadis-i şerifi okumağa başlıyoruz:

a. İnsanlardan Bir Şey İsteme!

Taberânî'nin Abdurrahman ibn-i Dâhim'den – veya ibn-i Delhem'den– rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:¹

أَل تَسْأَلِ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكَ الْجَنَّةُ، أَل تَغْضَبُ
وَلَكَ الْجَنَّةُ . اِسْتَغْفِرِ اِهْلًا فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ
مَرَّةً قَبْلَ أَنْ تَغِيْبَ الشَّمْسُ، يُغْفِرُ لَكَ سَبْعِينَ

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.IV, s.302, no:5116; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahâbe*, c.XIII, s.199, no:4164; Abdurrahman ibn-i Delhem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1295; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.137, no:16418.

أَلْبِي ذَنْبٍ سَبْعِينَ عَامًا؟ قَالَ: فَأَلْهَلِ بَيْتِكَ .
قَالَ: لَيْسَ أَلْهَلِ عَامًا. قَالَ: لَيْسَ لِي ذَنْبٍ سَبْعِينَ
عَامًا؟ قَالَ: فَأَلْبِيكَ. قَالَ: لَيْسَ بَيْتِي؟ قَالَ:

فَلْجِيرَانِكَ

(طب. عن عبد الرحمن بن داود أودلهم)

RE. 473/1 (*Lâ tes'eli'n-nâse şey'en ve leke'l-cenneh, lâ tağdab ve leke'l-cenneh. İstağfiri'llâhe fi'l-yevmi seb'îne merreten kable en tağîbe's-şemsü, yuğferu leke seb'îne âmen. Kàle: Leyse lâ zenbin seb'îne âmen? Kàle: Feliebîke. Kàle: Leyse li-ebî zenbin seb'îne âmen? Kàle: Feliehli beytike. Kàle: Leyse li-ehli beytî?.. Kàle: Felicîrânik.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Efendimiz SAS, muhatabına buyurmuş ki:

(*Lâ tes'eli'n-nâse şey'en ve leke'l-cenneh*) “İnsanlardan bir şey dilenme, isteme, talep etme; sana cennet var! Yâni, dilencilik yapmazsan, bir şey istemezsen sana cennet var! (*Lâ tağdab ve leke'l-cenneh*) Kızma, gazablanma, sinirlenme, sakın olmayı öğren; sana cennet var! Cennetlik olursun.”

(*İstağfiri'llâhe fi'l-yevmi seb'îne merreten kable en tağîbe's-şemsü*) “Bir günde, güneş batmadan evvel yetmiş defa ‘*Estağfiru'llâh*’ diye istiğfar eyle, yâni Allah’tan afv ü mağfired

taleb eyle; (*yuğferu leke seb'îne âmen*) böyle yaparsan yetmiş yıllık hataların, günahların mağfiret olunur, affolur.”

(*Kàle: Leyse lî zenbin seb'îne âmen?*) Onun üzerine o kimse demiş ki, belki yaşı küçük olduğundan dedi: “Benim yetmiş yıllık günahım yok...” (*Kàle: Feliebîke*) “O zaman babanın günahları da affolur.”

(*Kàle: Leyse li-ebî zenbin seb'îne âmen?*) “Babamın da yetmiş yıllık günahı yoksa?..” dedi. (*Kàle: Feliehli beytike*) “Aile fertleri, evinde barındırdığın kimlerse, onların günahları mağfiret olunur.” dedi.

(*Kàle: Leyse li-ehli beytî?..*) “Benim ehl-i beytimin de o kadar günahı yoksa?..” dedi. (*Kàle: Felicîrânike.*) “O zaman komşularınıninki de affolur.” buyurdu.

Şimdi dönelim, bu sözleri izah edelim: Peygamber SAS Efendimiz ashabını çalışmaya teşvik etmiştir. Helâl kazanmayı tavsiye buyurmuştur. Hattâ böyle el açıp isteyenlere, demiştir ki:

“—Git bir ip al! Git çölden, dağdan odun parçaları topla, bu ipe sar, sırtına vur, pazara getir!” demiştir.

O da öyle yapmıştır. Ondan sonra el-hamdü lillâh, kimseden bir şey istememiştir.

Peygamber Efendimiz, “İnsanlardan bir şey istemeyin!” diye çok tavsiye buyurduğu için,

sahabe-i kiram istememeğe, bu tavsiyeyi tutmağa çok ihtimam gösterirlermiş. Hattâ, devesinin üstünde iken, sahabeden birisinin eğer kamçısı yere düşse;

“—Kardeşim, şu kamçıyı uzatıver!” diye, onu bile istemezlermiş.

Kendi işini kendisi görmek, kimseye yük olmamak, kimseden bir şey istememek, talep etmemek hususuna bu kadar dikkat ederlermiş.

Hakîkaten, hayatlarında sünnet-i seniyyeyi tam uygulamak isteyen, sâlih, àrif, kâmil evliyâullah büyüklerimiz de böyle tavsiye etmişlerdir.

Peygamber Efendimiz’in bu tavsiyesini, kendilerinden ilim irfan öğrenenlere nakletmişlerdir. Demişlerdir ki:²

---

² Dede Ömer Ruşenî’nin tasavvufun tarifini yaptığı şiirinden alınmış bir beyittir. Şiiri bir kısmı:

*Tasavvuf terk-i da’vâdır demişler
Dahi kitmân-ı ma’nâdır demişler*

*Tasavvuf terk-i kîl ü kâle derler
Hemân vecd ü semâ’ ü hâle derler*

*Tasavvuf hıfz-ı evkâta demişler
Tasavvuf terk-i mâ fâte demişler*

*Tasavvuf bâbıdır bezl ü atânın
Tasavvuf beytidir mihr ü vefânın*

*Tasavvuf bir hidâyetdir Hüdâ’dan
Bunu ben söylemedim bil hevâdan*

*Tasavvuf terk-i evtândır demişler
Tasavvuf hecr-i ihvândır demişler*

*Tasavvuf kalbi Hakka bağlamaktır
Yüreğin ışık oduyla dağlamaktır.*

*Tasavvuf yâr olup bâr olmamaktır;
Gül-i gülzâr olup hâr olmamaktır.*

Tasavvuf yâr olup bâr olmamaktır;

Gül-i gülzâr olup hâr olmamaktır.

Yâni, “Dost olmak var, arkadaş olmak var ama; yük olmak, bir şey istemek, onun bunun sırtından geçinmek yok!” mânâsına. Daha önceki konuşmalarımda bu şiirden bahsetmiştim, şimdi yeri geldi diye yine söylüyorum.

Demek ki, Efendimiz’in tavsiye buyurduğu: Kişinin kimseye yük olmaması, ihtiyaçlarını kendisinin görmesi. Bu güzel bir şeydir. Herkes kendi elinin emeğini yerse, kimseye yük olmamağa çalışırsa, üzerine kul hakkı geçirmemeğe gayret ederse, güzel olur. Aksine, bil’akis, hatta, daha fazlasıyla, kendisi fazla kazanır da başkalarına ikram ederse, cömertlik ederse, o daha güzel olur.

Meselâ, İbrâhim ibn-i Edhem Efendimiz KS, Belh padişahı iken, vazifeden ayrılmış, tasavvuf yoluna girmiş, Allah’ın sevgili kulu olmuş. Meşhur evliyâullah arasında, ismi herkesin dilinden düşmeyen, İbrâhim-i Edhem veya İbrâhim ibn-i Edhem denilen o büyüğümüz, gündüz çalışmış, işçilik, amelelik yapar, alın teriyle kazancını sağlarmış. Ondan sonra onunla yiyecek içecek almış, arkadaşlarıyla kaldığı ribata, tekkeye veya hana, mekâna o yiyecekleri getirirmiş;

“—Buyurun, yeyin!” dermiş.

Akşama kadar çalışıyor, bir kere kimseye yük olmuyor, iş üretiyor; bir... İkincisi, bu kazandığıyla yiyecek içecek, ihtiyaç maddelerini alıyor, başka kardeşlerine, komşularına, oda arkadaşlarına, ribat arkadaşlarına ikram ediyor. Ne kadar güzel!

Asıl tasavvuf, asıl güzel müslümanlık bu... Yâni, mümkün olduğu kadar başkasına iyilik yapmak ve yük olmamak.

b. Gazablanma!

İkinci cümlesi

ال تَغْضَبُ وَلَكَ الْجَنَّةُ

(*Lâ tağdab ve leke'l-cenneh*) Efendimiz muhatabına ikinci bir öğüt de veriyor: “Kızma, gazablanma, sinirlenme; o zaman da cennetlik olursun! Kızmazsan cennet senin olur, sana cennet var.” diyor. Efendimiz’in bu tavsiyesi de, birçok kimseye yaptığı bir tavsiyedir.

Hattâ Ebû Hüreyre RA’dan şöyle rivayet edilmiş:

نَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي!

!قَالَ: ال تَغْضَبُ! فَرَدَّدَ مِرَارًا، قَالَ: ال تَغْضَبُ

(بخ.ت.حم. عن أبي هريرة)

(*Enne racülen kâle li'n-nebiyyi salla'llahu aleyhi ve sellem*) Bir adam Peygamber SAS Efendimiz’e demiş ki: (*Evsînî*) “Bana öğüt ver yâ Rasûlallah!”.

(Kàle: Lâ tağdab) O da ona: “Sinirlenme, gazablanma!” buyurmuş.

(Fereddede mirâren) Adam birkaç kere, aynı şeyi tekrarlamış. İstiyor ki çeşitlendirsın, çoğaltsın öğütlerini... (Kàle: Lâ tağdab) O da ona her seferinde: “Sinirlenme, gazablanma!” buyurmuş.

Bu kızmamak, çok önemli! İnsanın nefesine hakim olması, sinirine hakim olması, öfkesini tutabilmesi, sakin olabilmesi çok önemli. Ayet-i kerimede de:

وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ

(آل عمران: ۱۳۴)

(Ve'l-kâzimîne'l-gayz) “Gayzını, kinini, düşmanlığını yutup, ondan vaz geçerler.” (Âli İmran, 3/134) diye, buna benzer bir vasıf, müttakî kullar için beyan ediliyor.

Tabii bu gazab, öfkelenmek, zaman zaman hepimizin başına gelen, hepimize arız olan bir haldir, hâlettir. Karşılaştığımız istemediğimiz bir olaydan dolayı, canımızı sıkan bir olaydan dolayı öfkeleniriz. Ne yapmak lâzım, ne tavsiye ediliyor? Nasıl olmamızı emir buyuruyor Efendimiz SAS?.. Sakin olmamızı, sinirlenmememizi, vakur bir şekilde meseleyi serinkanlılıkla mütalaa etmemizi tavsiye buyuruyor.

Bu sinirlenmemek, öfkelenmemek vasfı çok güzel bir vasıftır. Bazı tasavvuf yollarında ana esaslardan bir tanesi öfkelenmemek, gazablanmamak diye bir madde olarak, ayrıca beyan edilmiştir. Siz de kendinize dikkat edin ve sinirlendiğiniz zamanlarda, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirin! Bu hadis-i şerifin bu cümlesini hatırlayın, Efendimiz'in tavsiyelerini hatırlayın, sinirlenmeyin, kendinizi tutun!

Sinirlendiğiniz zaman ayakta iseniz, mümkünse oturun; veyahut gidin, abdest alın; veyahut camın önüne gidin, derin nefes alın! Böylece öfkenizin, sinirinizin tam patladığı sırada fevrî bir hareket yapmayın! Çünkü dedelerimiz atasözü olarak güzel söylemişlerdir:

“–Öfke ile kalkan, zarar ile oturur.”

Yâni, insan sinirlenip bir kalktı mı, dengeli hareket etmez, mantıklı hareket etmez; camı çerçeveyi kırar... Masayı bardağı, tabağı kırar, sandalyeyi kırar. Ondan sonra da pişman olur. Yâni, zarar olur. Ondan sonra da:

“–Ben bunu neden yaptım?” der.

Bu öfke şeytandandır. Onun için, insanın kendisine hakim olması lâzım! Meseleyi serinkanlı düşünmeye alışması lâzım!..

c. Her Akşam Yetmiş Defa İstiğfar Et!

(*Istağfiri'llâhe fi'l-yevmi seb'îne merreh*)
“Bir günde yetmiş defa *Estağfiru'llâh* de!”
Ne zaman?.. Zamanını da beyan buyuruyor:
(*Kable en tağîbe's-şems*) “Güneş batmadan evvel.” Demek ki, ikindiden sonra yetmiş defa istiğfar eylesesini, tevbe eylesesini tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Mükâfâtını da beyan buyuruyor: (*Yuğferu leke seb'îne âmen*)
“Yetmiş yıllık günahın böylece affolur.”

İkindiden akşama kadar olan vakit, yâni asır zamanı, çok önemli bir zamandır. Günün sonudur, bittiği zamandır. İslâmî mantığa göre, zamanı bölümlendirmeye göre, güneşin batmasıyla bir gün biter. Akşam ezanıyla yeni bir günün zamanı, dakikaları, saniyeleri başlamış olur.

Demek ki güneşin batmasıyla, bir gün aramızdan çekilip gidiyor. Geri getirmek mümkün değil giden günü. O gün hayır yaptıysak, ne mutlu... Kötülük yaptıysak, o da defterimize yazılacak. Onun azabı, ikâbı olacak.

Onun için, akşama doğru ibadet etmek, tevbe ve istiğfar eylemek, tazarru ve niyazda bulunmak hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiştir. Abdülaziz Hocamız (Rh.A), bizden önceki ağabeylere anlatırmış:

En bereketli, duaların en güzel olduğu zamanlardan birisi, tabii seher vaktidir. Yâni geceleyin kimsenin olmadığı zamandır. Gece,

sahur vakti, sabahın olmasına biraz daha vakit var, gecenin sonu... Bu en güzel, sevabın en çok kazanılacağı zamanlardan birisidir.

Çünkü seher vakti Cenâb-ı Hak kullarına seslenir:³

يَنْزِلُ أَهْلًا فِي كُلِّ لَيْلَةٍ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا، فَيَقُولُ:
هَلْ مِنْ سَائِلٍ، فَأُعْطِيهِ! هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ، فَأَغْفِرَ لَهُ!
هَلْ مِنْ تَائِبٍ، فَأَتُوبَ عَلَيْهِ! حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ

(حم. ن. عن جبير بن مطعم)

(*Yenzilü'llàhu fî külli leyletin ilâ semâi'd-dünyâ*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri her gece en yakın semâya nüzul eder, (*feyekülü*) ve kullarına şöyle seslenir:

(*Hel min sâilin, feu'tıyehû*) ‘Yok mu benden bir şey isteyen? Haydi kalksın, istesin, istediğini vereceğim! (*Hel min müstağfirin, feağfire lehû*) Yok mu istiğfar eden, istiğfar etsin, afv ve mağfiret edeceğim!

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.81, no:16791, 16793; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.134, no:1566; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.125, no:10321; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.413, no:1480; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.9, no:3439; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.15, no:407; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.153, no:1442; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.250, no:215; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.104, no:3356; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.235, no:17246;

Câmiü'l-Ehâdis, c.XXIV, s.259, no:27107.

(*Hel min tâibin, feetûbe aleyhi*) Yok mu tevbe eden, tevbesini kabul edeceğim!’ diye kendisinin teklif buyurduğu zamandır. (*Hattâ yatleu’l-fecru*) Bu fecir doğana kadar, yâni imsak vaktine kadar devam eder.”

Seher vaktinde istiğfar çok önemlidir. Yunus Emre’imizin dediği gibi:

*Dağlar ile taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni;
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni!*⁴

Çağırayım, dua edeyim, zikredeyim demek. Kuşlar böyle gecenin son zamanı oldu mu, daha sabah olmadan evvel, cıvıldaşmalarını arttırırlar. Sanki kendi dilleriyle tevbe ve istiğfar ediyorlar, tesbih eyliyorlar.

---

⁴ Dr. Mustafa Tatçı, Aşık Yunus, s.147, şiir:179, MEB Yayınları, İstanbul, 2005. Şiirin tamamı şöyle:

*Dağlar ile taşlar ile/Çağırayım Mevlâm seni;
Seherlerde kuşlar ile/Çağırayım Mevlâm seni!*

*Su dibinde mâhi ile/Sahralarda âhû ile,
Abdal olup yâ Hû ile/Çağırayım Mevlâm seni!*

*Gök yüzünde İsâ ile/Tûr Dağı’nda Mûsâ ile,
Elimdeki asâ ile/Çağırayım Mevlâm seni!*

*Derdi öküş Eyyûb ile/Gözü yaşlı Ya’kûb ile,
Ol Muhammed mahbûb ile/Çağırayım Mevlâm seni!*

*Hamd ü şükrullah ile/Vasf-ı Kul huvallah ile,
Dâim zikrullah ile/Çağırayım Mevlâm seni!*

*Bilmişem dünya halini/Terk ettim kıyl ü kâlini,
Baş açık ayak yalını/Çağırayım Mevlâm seni!*

*Yûnus okur diller ile/Ol kumru bülbüller ile,
Hakkı seven kullar ile/Çağırayım Mevlâm seni!*

Şimdi, gecenin o vakti çok önemlidir; bir... Dikkat etmek lâzım, o vakitte kalkmak lâzım! Abdest almak lâzım, teheccüd namazı kılmak lâzım, tevbe ve istiğfar eylemek lâzım!

Sonra, güneşin doğduğu zaman çok önemlidir. Sabah namazından sonra, güneşin doğma zamanı. Güneşin doğmasına işrak diyoruz. Şarkta ışıklarını dünyaya saçmağa başladığı zaman...

Biliyorsunuz, sabah namazından sonra işrak zamanına kadar zikirle meşgul olmak çok sevaptır. Bir hac ve umre sevabı vaad edilmiştir. Hem de SAS Efendimiz üç defa, “Tam bir hac ve umre sevabı kazanır... Tam bir hac ve umre sevabı kazanır... Tam bir hac ve umre sevabı kazanır.” diye buyurmuş:⁵

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ، ثُمَّ قَعَدَ يَذْكُرُ أَهْلَهُ
حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، كَانَتْ لَهُ
كَأَجْرِ حَجَّةٍ وَعُمْرَةٍ تَامَةٍ، تَامَةٍ، تَامَةٍ

(ت. حسن عن انس)

RE. 426/14 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin*)
“Kim sabah namazını cemaatle camide kılsa, (*sümme kaade yezkuru'llàhe hattâ tatlua'ş-şems*) sonra Allah'ı zikrederek zamanını

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.481, no:586; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.9; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.808, no:21508; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.496, no:22727.

değerlendirmek sûretiyle, güneş doğup kerahat vakti çıkıncaya kadar oturursa... (*Sümme sallâ rek'ateyn*) Kerahat vakti geçtikten sonra, kalkıp iki rekât namaz kılsa; (*kânet lehû keecri hâccetin ve umretin tâmmetin, tâmmetin, tâmmeh*) böyle oturmak, bu ibadeti yapmak, ona o gün tam bir hac ve umre yapmış gibi sevap kazandırır; tam bir hac ve umre yapmış gibi, tam bir hac ve umre yapmış gibi..." buyurmuş.

Onun için selef-i sâlihînimiz, evliyâullah büyüklerimiz, bu hadis-i şerife dayanarak, bize sabah namazından sonra camide oturup, ilim irfan öğrenip, *Evrâd-ı Şerife*'yi okuyup, duaları yapıp, kerahat vakti çıkıncaya kadar; yâni güneş doğup da etrafı biraz aydınlatıncaya kadar, şöyle güneşin doğmasından yarım saat, kırk dakika, elli dakika (en az yirmi-yirmi iki dakîka) geçinceye kadar ibadetle meşgul olup, ondan sonra kalkıp iki rekât namaz kılmayı tavsiye etmişlerdir. Buna *İşrak* namazı denilir. O vakit de çok kıymetli... Duaların kabul olduğu bir zaman...

Üçüncüsü de, işte bu güneşin battığı, günün bittiği zamandır. Burada Peygamber Efendimiz onu tavsiye buyuruyor. Bu da, o ikinci vaktinin çok sevaplı olduğunu gösteren hadis-i şeriflerden biridir. Abdülaziz Hocamız da, kendi duygularına dayanarak, hissiyatına dayanarak dermiş ki:

“—Gàlibâ, bu daha da tesirli oluyor!”

Gün batarken, güneş ağır ağır iniyor. O sırada camide, evinde, seccadesinde kişi tazarru ve niyaz ediyor, “*Estağfiru’llàh...*” diyor. “Bu çok etkili, tesirli, faydalı, iyi bir zamandır.” diye buyrulmuş, hadis-i şerifte bunu görüyoruz.

Hadis-i şerife devam ediyoruz:

قَالَ: لَيْسَ لِي ذَنْبٌ سَبْعِينَ عَامًا؟ قَالَ: فَأَلْبِيكَ.
قَالَ: لَيْسَ أَلْبِي ذَنْبٌ سَبْعِينَ عَامًا؟ قَالَ: فَأَلْهَلِ
بَيْتِكَ. قَالَ: لَيْسَ أَلْهَلِ بَيْتِي؟ قَالَ: فَلَجِيرَانِكَ

(Kàle: *Leyse lî zenbin seb’îne âmen?*) Onun üzerine o kimse demiş ki, belki yaşı küçük olduğundan dedi: “Benim yetmiş yıllık günahım yok...” (Kàle: *Feliebîke*) “O zaman babanın günahları da affolur.” dedi.

(Kàle: *Leyse li-ebî zenbin seb’îne âmen?*) “Babamın da yetmiş yıllık günahı yoksa?..” dedi. (Kàle: *Feliehli beytike*) “Aile fertleri, evinde barındırdığın kimlerse, onların günahları mağfiret olunur.” dedi.

(Kàle: *Leyse li-ehli beytî?..*) “Benim ehl-i beytimin de o kadar günahı yoksa?..” dedi.

(Kàle: *Felicîrânike.*) “O zaman komşularının da affolur.” buyurdu.

Yetmiş yıllık günahı yoksa bir insanın, o zaman babasının da günahlarının affına vesile oluyor. Babasının o kadar günahı yoksa, aile fertlerine

faydası oluyor. Onlar mevcut değilse veya günahları yok ise, o zaman komşularına bile fayda veriyor.

Görüyorsunuz, iyi bir müslümanın bir kere ana-babasına faydası var. Ondan sonra ailesine faydası var. Ondan sonra da komşularına faydası var. Onun için, en önemli iş, kişileri mü'min-i kâmil halinde yetiştirmektir. Evlâtlarımızı böyle tam mü'min olarak yetiştirirsek, topluma ne kadar faydalı olacak.

Onun için, en büyük yatırımı bu tarafa yapmalıyız. Çocuklarımızı iyi müslüman olarak yetiştirmeğe, ne yaptığını, niçin yaptığını bilen, yaptığı işlerin kaynağını Kur'an-ı Kerim'den, hadis-i şeriften öğrenmiş olan, şuurlu olarak yapan müslüman olarak çocuklarımızı yetiştirmeliyiz.

Eğer kendimize, hanımımıza, çocuklarımıza eğitimi öne alır ve ona büyük yatırımlar yaparsak, toplumumuz kısa zamanda yükselir. Kısa zamanda çok yüksek bir toplum olur, çok olgun bir toplum olur.

Bu şikâyet edilen rüşvetler, bankaları sömürmeler, aldatmalar, kaçakçılıklar, çetecilikler vs. bunların hepsi imanın zayıflığından oluyor, Allah'tan korkulmadığı için oluyor. Ahiret mahkemesi, hesabı düşünülmediğinden oluyor.

İyi insanlar böyle yapmazlar. İyi insanlar Yunus gibi olur, Mevlânâ gibi olur. Karıncayı dahi incitmeyen çalışkan insanlar olur.

Evlâtlarımızı böyle mü'min-i kâmil yetiştirmek için her türlü tedbiri alalım! Onların iyi yetişmesi için her türlü fedâkârlığı yapalım!..

d.Ehl-i Kitaptan Bir Şey Sormayın!

İkinci hadis-i şerif İbn-i Asâkir'den, Abdullah ibn-i Mes'ud RA râvîsi.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

أَل تَسْأَلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ عَنْ شَيْءٍ، فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ
يُخْبِرُوكُمْ بِالصِّدْقِ فَتُكَذِّبُوهُمْ، أَوْ يُخْبِرُوكُمْ
بِالْكَذِبِ فَتُصَدِّقُوهُمْ. عَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ، فَإِنَّ فِيهِ
نَبَأَ مَا قَبْلِكُمْ، وَخَبَرَ مَا بَعْدِكُمْ، وَفَصَلَ مَا بَيْنَكُمْ

(كر. عن ابن مسعود)

RE. 473/2 (*Lâ tes'elû ehle'l-kitâbi an şey'in, feinnî ehâfü en yuhbirûküm bi's-sıdkı fetükezzibûhüm, ev yuhbirûküm bi'l-kezibi fetüsaddikûhüm. Aleyküm bi'l-kur'âni, feinne fîhi nebee mâ kabliküm, ve habera mâ ba'diküm, ve fasla mâ beyniküm.*)

Bu hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Ehl-i kitâba bir konu sormayın!”

⁶ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.477; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.351, no:1006; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.138, no:16422.

Yâni, “Dînî konuları sormayın!” demek istiyor.

Peygamber SAS’ın vazifesini yaptığı toplumda, Medine-i Münevvere’de yahudi kabileleri vardı, hristiyanlar vardı. Sonra İslâm intişar ettiği, yayıldığı zaman, o dinlerin mensublarıyla daha çok temasa gelinmişti. Hatta, Peygamber SAS Efendimiz Bizans’a, Mısır’a, Bayreyn’e, İran’a hükümdarlara elçiler gönderip, onlara İslâm’ı anlatmıştı, onları İslâm’a çağırmıştı.

Kur’an-ı Kerim’de onların da sevdiği saydığı peygamberlerin ismi geçiyor. Meselâ İsâ AS’ın ismi geçiyor, Mûsâ AS’ın ismi geçiyor, İbrâhim AS’ın ismi geçiyor. Ya’kub ve Yusuf AS’ların ismi geçiyor. Bunlar müşterek değerlerimiz, hepimiz seviyoruz.

Tabii, onlarla ilgili bir konu olduğu zaman, gidip onlardan bilgi almak durumuna geldi sahabeden bazı kimseler. Hattâ Hazret-i Ömer Efendimiz ilim erbabı olduğundan, meraklı olduğundan, bazı konuları gidip onlara sorardı. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—Bu ehl-i kitaba böyle konuları sormayın! (*Feinnî ehâfü en yuhbirûküm bi’s-sıdkı fetükezzibûhüm*) Çünkü ben korkuyorum ki, size doğru bir şey söylerler. Yâni bozulmamış, sağlam bir sözü söylerler. Siz de hayır dersiniz, itiraz edersiniz, doğru kabul etmezsiniz onu; o zaman hata edersiniz. (*Ev yuhbirûküm bi’l- kezibi*) Yahut da dinlerinin aslında, peygamberleri zamanında olmayan yalan yanlış bir şey söylerler. (*Fetüsaddikühüm*) Siz de onu

doğru sanıp, ‘Hâ doğru, böyle demek ki...’ diye tasdik edersiniz. İkisi de yanlış olur, helâk olursunuz. Böyle yapmayın!”

(*Aleyküm bi’l-kur’ân*) “Size Kur’an-ı Kerim’e sımsıkı sarılmayı tavsiye ederim. Kur’an-ı Kerim’i öğrenin, Kur’an-ı Kerim’e bakın, oradaki gerçekleri öğrenmeye gayret edin! (*Feinne fîhi nebee mâ kableküm*) Çünkü sizden önce yaşayan insanların haberi orada vardır; dosdoğrusu vardır, bozulmamışı vardır. (*Ve habera mâ ba’deküm*) Sizden sonra olacak olaylar hakkında da bilgiler vardır.”

Hem, “Kıyamet şöyle kopacak, ahir zamanda şunlar olacak, ümmetin içinden şunlar çıkacak...” diye bilgiler var, hem de, “Dünya hayatından sonra ahiret hayatı olacak, cennet var, cehennem var... Onlardan evvel mahşer yerinde toplanacaklar, ameller tartılacak, mahkeme-i kübrâ var...” diye çok daha ileriye dönük bilgiler var. Yâni, hem evvelkilerin bilgileri var, hem de sonrakilerin bilgileri var.

(*Ve fasla mâ beyniküm.*) “Bir de aralarınızda ihtilaf ettiğiniz, çeşit çeşit görüşlerin olduğu konularda da, konunun halli, çözümü vardır. Yâni, Kur’an-ı Kerim doğruyu söyleyip konuyu halletmiştir. Hakkı batıldan ayırt eden bilgiler vardır. O halde Kur’an-ı Kerim’i öğrenin!” buyuruyor.

Bizim müslümanlar olarak, Kur’an-ı Kerim’i çoluk çocuğumuza “*Elif, be, te, se...*” diye harflerinden öğretmeye başlamamız lâzım!

Fakat kısa zamanda hem Arapça'yı öğreterek, hem de eğitimin kurallarına, usullerine riayet ederek, kademelerine riayet ederek, çocukların yaşlarını göz önünde bulundurarak, en önemli Kur'an hakikatlerini anlatmaya başlamalıyız. Her şeyin Kur'an-ı Kerim'den delilini göstermeliyiz, Peygamber Efendimiz'in sünnetinden delillerini göstermeliyiz. Dini, ana temellerine dayalı sağlam bilgilerle öğrenmesini sağlamalıyız. Sonradan sokuşturma veyahut başka milletlerin hallerine, adetlerine bakarak bozulma veya bid'at gibi şeyler varsa, onlar böylece ayıklanmış olur.

O bakımdan, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, hepimize, her zaman, her yaştaki her müslümana Kur'an-ı Kerim'i, yaşına göre, kabiliyetine göre, tahsiline, bilgisine, ilmine, irfanına göre, en derin şekilde öğrenmek mecburiyeti var. Hocalarımız buna gayret etmeli, alimlerimiz bunu en güzel tarzda yapmağa çalışmalı!.. Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—Size Kur'an-ı Kerim'i tavsiye ederim! Kur'an-ı Kerim'e sarılmak sizin vazifeniz olsun!”

Bu da çok önemli bir husus...

e.Rızık İçin Telaşlanmayın!

Gelelim bu sayfadaki üçüncü hadis-i şerife. Peygamber SAS Efendimiz'in bu hadis-i şerifi de, Câbir RA'dan rivayet olunmuş, çok kaynaklarda kaydedilmiş. Beyhakî'nin eserinde, Hâkim'in

Müstedrek’inde, İbn-i Hibban’da ve diğer kaynaklarda var. Efendimiz bir hususu öğütüyor bize burada:⁷

أَل تَسْتَبْطِئُوا الرِّزْقَ، فَإِنَّهُ لَمْ يَكُنْ عَبْدٌ لِيَمُوتَ
حَتَّى يَبْلُغَهُ آخِرُ رِزْقِهِو لَهُ، فَاتَّقُوا أَهْلًا وَأَجْمَلُوا
فِي الطَّلَبِ: أَخْذِ الْحَالِّ، وَتَرَكَ الْحَرَامِ

(ض. حب. ك. ق. حل. عن جابر)

RE. 473/10 (*Lâ testebtü’r-rizka, feinnehû lem yekün abdün li- yemûte hattâ yeblüğahû âhiru rizkın hüve lehû, fetteku’llàhe feecmilû fî ahzi’l-halâl, ve terki’l-harâm.*)

Bu hadis-i şerif, hayatımızın en önemli kurallarından birini bize açıklıyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Lâ testebtü’r-rızk*) “Rızkın gelişini gecikiyor sanıp da telaşlanmayın!” Biliyorsunuz, herkesin rızkını, kısmetini Cenâb-ı Hak takdir buyurmuştur. Mukadderatın kalemiyle bunlar yazılıdır. İnsanın rızkı bellidir. Bunu beyan ediyor, “O gelmeyecek sanıp da acele etmeyin, gelmiyor diye telaşlanmayın!” buyuruyor. Halbuki gelecek.

⁷ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.32, no:3239; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.4, no:2134; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IX, s.38, no:9074; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.67, no:1186; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.264, no:10184; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.III, s.156; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.186, no:1152; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.36, no:9288; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVI, s.162, no:16487.

(*Feinnehû*) “Çünkü, (*lem yekûn abdûn*) hiç bir kul yoktur ki, (*li-yemûte hattâ yeblüğahû âhiru rizkın hüve lehû*) kendisinin kısmeti olan en son rızık lokması kendisine gelmeden ölsün...” Yâni en son kısmeti olan lokmayı da yer de, artık rızık tamam olur, kısmeti biter, ondan sonra hayatı sona erer. Mutlaka rızık gelir.

Başka bir hadis-i şerifte de Peygamber SAS buyuruyor ki: “—Rızık kazanacağız diye acele etmeyin, telaşlanmayın! Rızık gelmeyecek, aç kalacağız, açık kalacağız, çoluk çocuk ne yapacak diye korkmayın! Çünkü, sizin rızıkınızı aradığınız gibi, rızık da sizi arıyor, o sizi bulacak. Yâni, sen yerinde dursan bile, o gelip seni bulacak. Senin onu aradığın kadar, o da seni aramakta.” buyuruyor.

Bu da güzel bir müjde... Burada daha sonra buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz:

(*Fetteku'llâh*) “Allah’tan sakının, korkun, günahlara sapmayın! ‘Eyvah, rızıkım gelmiyor, aç kalacağım gâlibâ!’ filân diye telaşlanıp, acelecilik yapıp yanlış işler yapmayın, harama sapmayın, Allah’tan sakının! (*Feecmilû fî ahzi’l-halâl*) Helâl rızık almakta güzel davranın! (*Ve terki’l-harâm.*) Ve haramdan kaçınmaya da dikkat edin! Yâni, helâlden almaya ve haramdan iyi kaçınmaya özen gösterin, dikkat edin!” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Rızık insanın karşısına imtihan olarak şu veya bu yoldan gelebilir. Bir insan haram lokma yerse, helâl olmayan rızık yerse ne olur?..

Bir hadis-i şerifte buyruluyor ki:⁸

مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً مِنْ حَرَامٍ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ
لَيْلَةً، وَلَمْ تُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا؛
وَكُلُّ لَحْمٍ يُنْبِتُهُ الْحَرَامُ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ، وَإِنَّ
اللُّقْمَةَ الْوَّاحِدَةَ مِنَ الْحَرَامِ لَتُنْبِتُ اللَّحْمَ

(الديلمى عن ابن مسعود)

RE. 409/4 (*Men ekele lokmaten min harâmin*)
“Kim haramdan bir lokma yerse...” Ne olur?..
(*Lem tukbel lehû salâtün erbaîne leyleten*)
“Kırk gece namazı kabul olmaz; (ve lem
tüsteceb lehû da’vetün erbaîne sabâhan) ve
kırk sabah duası kabul olmaz.”

Gece gündüz ibadeti, duası kabul olmuyor.
Neden? Bir lokma haram yedi diye...

Aziz ve sevgili kardeşlerim, bu çok önemli.
Bir lokma haram yedi, kırk gece namazı kabul
olmuyor, kırk sabah duası kabul olmuyor. Dua
ediyor, Allah duaları kabul edici ama, kabul
olmuyor. Neden? Haram yediği için...

(*Ve küllü lahmin yünbitühü’l-harâm*) “Haram
yedikten sonra hâsıl olan her et ki, yediği haram
lokmadan hâsıl olmuştur, meydana gelmiştir;

⁸ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.591, no:5853; Abdullah
ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.28, no:9266; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XX, s.55,
no:21483.

(*fe'n-nâru evlâ bihî*) haramdan oluşan bir ete, cehennem ateşi daha lââyık olur. Yâni haram yeyip de vücudunda haram lokmadan et hâsıl olan kimsenin, o eti mutlaka cehennemde yanar, cehenneme daha lââyıktır.

(*Ve inne'l-lokmate'l-vâhidete mine'l-haram*) “Şu da bilinsin ki, haramdan bir lokma bile yese, (*letünbitü'l-lahm*) mutlaka vücutta bir et meydana getirir, haramdan bir parça hâsıl olur.” Haramdan bir parça hâsıl olduğuna göre, o da cehennemde yanacağına göre, cehenneme lââyık olduğuna göre, kişi cehenneme atılacak demektir.

Onun için, bir müslümanın en çok dikkat etmesi gereken hususlardan birisi, helâl lokma yemektir. Şimdi çok bollaştı, rahatlaştı; herkes birbirine bakarak hırslı bir şekilde, korkmadan, aldırmadan haramı yiyor, içiyor. Rüşvet almak, haksız iktisâb; kandırmak suretiyle, ticaret yaparken bile aldatmak sûretiyle, ölçüde tartıda hile yapmak suretiyle kazanmak; veyahut kendisinin hakkı olmayan bazı şeyleri çeşitli oyunlarla, kanunî boşlukları bularak malı mülkü ve sâireyi kendi üzerine geçirmek; bunlar çok yapılıyor ama, bunların hiç birisi yapan kişiye ne dünyada ne ahirette fayda getirir. Bir kere dünyada hayrını görmez, ahirette de mutlaka cezasını çeker.

Bir müslümanın düşünmesi gereken en önemli nokta, helâl kazanmasıdır, helâlden kazanmasıdır. Helâl rızık ile kendisini beslemesidir.

Evliyâullah büyüklerimizin de üzerinde en büyük dikkatle durdukları husus, yedikleri lokmanın helâl olmasıydı. Ona çok dikkat ederlerdi. Haram lokma yememeğe, şüpheli lokma yememeğe çok gayret ederlerdi.

Siz de toplumun bozulmasına kapılmayın! Bozuklukları da düzeltmeye çalışmak müslümanın vazifesidir. Müslümanlar garibandır. Gariban ne demek?.. Toplumun içinde herkesin yadırgadığı kimsedir.

Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde buyurdular ki:⁹

---

⁹ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no:3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282, no:887; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.101, no:10343.

بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ غَرِيبًا، فَطُوبَى
لِلْغُرَبَاءِ! قِيلَ: وَمَا الْغُرَبَاءُ؟ قَالَ: الَّذِي يُصْلِحُونَ

مَا أَفْسَدَ النَّاسِ

(طب . طس . عد . عن سهل بن سعد)

(*Bedee'l-islâmü garîben ve seyeûdü garîben*)
“İslâmiyet garip olarak başlamış ve yine o
başlayışı gibi garipliğe dönecektir. (*Fetûbâ li'l-
gurabâ'*) Gariplere müjdeler olsun!”

(*Kîle: Veme'l-gurabâ'*) “Bu garibanlar kimler-
dir?” diye soruldu. (*Kâle: Ellezîne yuslihûne mâ
efsede'n-nâs*) “İnsanların bozup berbat ettiği
işleri ıslah edenlerdir.” buyurdular.

Biz toplumu düzeltmeğe, güzelleştirmeğe
çalışmalıyız. Bu kötülükler de bir gün
düzelecek diye gayret etmeliyiz, çalışmalıyız.
Kendimiz de kötü işlere, kötü yollara tevessül
etmemeliyiz. O yapıyor, ötekisi yapıyor... “Ben
yapmam, ben Allah'tan korkarım! Ancak helâl
lokma kazanırım, çoluk çocuğuma helâl lokma
yediririm. Haramdan şiddetle kaçınırım.” diye
iyice zihnimize yerleştirelim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimize helâl rızıklarla
beslenmeyi, yaşamayı, helâl kazançlarla çoluk
çocuğumuzu idare etmeyi nasib etsin...

Bu hadis-i şeriflerde bildirildiği gibi, ahlâkı güzel olup, kimseden bir şey istemeyen, kimseye yük olmayan, kızmayan, sakın, teenni ile, vakur hareket eden müslümanlardan eylesin...

İbadetimizi, zikr ü tesbîhatımızı, tevbe ve istiğfarımızı münâsib, güzel, kıymetli vakitleri kaçırmadan; işte günün sonunda, akşama yakın, akşamdan önceki zamanlarda, sabahleyin güneş doğma zamanında, geceleyin seher vakitlerinde yapmayı nasib etsin...

Bir de dînî bilgileri, dinimizin en büyük kaynağı olan, hattâ Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinin, davranışlarının ve sözlerinin de kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'den almaya dikkat edelim!..

Kur'an'ı öğrenelim ve öğretelim!.. Peygamber Efendimiz'in hayatı boyunca yaptığı iş Kur'an-ı Kerim'i anlatmak görevi olduğu için, Peygamber Efendimiz'in hayatına, sünnet-i seniyyesine ve hadis-i şeriflerine çok dikkat edelim ve çok iyi bir şekilde sahih hadis kitaplarından onları öğrenelim! Öğrendiklerimizi hayatımızda uygulayalım!..

Böylece hem Kur'an-ı Kerim'in ehli olalım, Kur'an-ı Kerim'in şefaatine erelim; hem de Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ etmenin mükâfâtlarını alalım!..

Peygamber Efendimiz'in sevgisine, iltifatına, teveccühüne, şefaatine nâil olalım!.. Allah bunları lütfuyla, keremiyle nasîb eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

03. 11. 2000 - İSVEÇ

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

